

BESLUT 2014

ABC AB
Box 00
STADEN

Föreläggande om att bekosta efterbehandlingsåtgärder på fastigheten Viken 26 i Staden

Beslut

Länsstyrelsen förelägger ABC AB (bolaget), 000000-0000, att ansvara för 28 % av kostnaden för genomförande av efterbehandlingsåtgärder samt därtill nödvändiga utredningar och undersökningar inom fastigheten Viken 26 i Staden. Det totala beloppet, som bolaget fortsatt ska bidra med för planerade åtgärder, begränsas dock till maximalt 12,6 miljoner kronor.

Beslutet begränsas till att, avseende sediment, endast omfatta fortsatt utredning och undersökning.

Föreläggandet fattas med stöd av 26 kap 9 §, 10 kap 2 och 4 §§ samt med hänvisning till 10 kap 1 § och 2 kap 7 och 8 §§ miljöbalken (MB).

Bakgrund

På fastigheten Viken 26 bedrevs mellan åren 1873 och 2003 trävaruindustri med sågverksamhet och olika typer av vidareförädling. Områdets landareal är 29 ha och omfattar en holme och en del av fastlandet, som är förbundna med varandra genom två broar. Idag finns det kontor, en sporthall och mindre verkstäder inom området.

ABC AB lät mellan 1999 och 2002 utföra miljötekniska undersökningar inom området. Undersökningarna har kompletterats i omgångar mellan 2008 och 2011. Kostnaden för tidigare utredningar, undersökningar och åtgärder uppgår till totalt 8,9 Mkr.

Undersökningarna visar att Viken 26 är förorenat i sådan omfattning att det finns risk för människors hälsa och för miljön. Den dominerande föroreningen inom området är dioxiner/furaner. Därutöver återfinns även arsenik, metaller (bly, koppar och krom) samt oljeföroreningar och PAH-er i förhöjda halter. Föroreningar har konstaterats både i jord, byggnadsmaterial, grundvatten och i sediment.

Avhjälpandeåtgärder är nödvändiga för att riskerna ska bli acceptabla på både kort och lång sikt. Efterbehandlingsåtgärder föreslås ske genom schakt och externt omhändertagande av förorenade massor. Kostnaden för åtgärder med inriktning mot mindre känslig markanvändning (inklusive projektering, projekt-ledning och kontroll) uppgår till ca 61 Mkr.

Länsstyrelsens motivering

Viken 26 är enligt MIFO-metodiken (NV rapport 4918) placerat i riskklass 1, mycket stor risk för människors hälsa och för miljön. Det är det förorenade område i länet där efterbehandlingsåtgärder i dagsläget bedöms vara mest angeläget och det är sedan några år tillbaka placerat högst upp på länets lista över mest prioriterade områden (30-listan).

Genom tidigare miljötekniska undersökningar är det också konstaterat att det aktuella området är så förorenat att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att bestämmelserna i 10 kap MB blir tillämpliga (10 kap 1 § MB). Hänvisningarna i detta beslut avseende 10 kap MB sker till lydelsen före ändringarna 2007 (SFS 2007:660), eftersom äldre bestämmelser enligt övergångsbestämmelsen fortfarande gäller i fråga om miljöskador som ägt rum före den 1 augusti 2007.

Miljömässigt motiverat (rimlighetsavvägning)

Ansvar enligt 10 kap MB omfattar endast föroreningar som kan utgöra en risk (medföra skada eller olägenhet). Ramen för det totala efterbehandlingsansvaret bestäms därför av behovet av riskreduktion, d.v.s. vilka åtgärder som är miljö-mässigt motiverade. Länsstyrelsen anser att rimliga krav (2 kap 7 § MB) för ett område som under mer än 100 år upplåtits för industriell verksamhet är att det utan risk även fortsättningsvis ska kunna användas för industri och kontors-ändamål, mindre känslig markanvändning, och att fjärden kan användas för rekreatiönsändamål samtidigt som det akvatiska livet skyddas. Det motsvarar åtgärdsnivån i den åtgärdsutredning och riskvärdering som ABC AB redovisat.

Kostnaden för nödvändiga efterbehandlingsåtgärder är beräknad till 61 Mkr och anges med ett osäkerhetsintervall mellan 57 och 68 Mkr.

Sediment

Genomförda utredningar visar att det inte är möjligt att, utan ytterligare undersökningar för att fördjupa kunskapen om riskerna, avgöra vad som är en miljö-mässigt motiverad (rimlig) åtgärdsnivå när det gäller efterbehandling av sediment. Länsstyrelsen avgränsar därför detta beslut till att, för sedimenten, endast omfatta fortsatt undersökning och utredning.

Adressat (ansvarig för efterbehandling)

Länsstyrelsen har i genomförd ansvarsutredning kommit fram till att ABC AB är att betrakta som adressat för krav på efterbehandlingsåtgärder samt därtill nödvändiga utredningar och undersökningar (10 kap 2 § MB). Detta eftersom verksamheten bedrivits av ABC AB.

Answarets omfattning (skälighetsavvägning)

Enligt miljöbalken ska den ansvarige i skälighetsavvägning utföra eller bekosta det avhjälpande som krävs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön. När ansvarsomfattning bestäms ska det beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningen ägde rum, vilken skyldighet den ansvarige hade att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheterna i övrigt.

Länsstyrelsen har i ansvarsutredningen bedömt att verksamhetsutövaransvaret, med hänsyn till tidsaspekten, produktionsökningar och föroreningsmönstret, ska jämkas till 28 % av den totala efterbehandlingskostnaden (10 kap 4 § och 2 kap 8 § MB). Efterbehandlingsåtgärder i sediment ingår här inte i vad som avses med den totala efterbehandlingskostnaden, se avgränsning av beslutet.

Länsstyrelsen framförde redan tidigt under utredningsskedet att bedömningen av ansvaret för efterbehandling skulle utgå från den totala kostnaden, inkluderat utredningar. Detta stämmer inte fullt ut med nuvarande rättspraxis på området som anger att ansvaret för utredning och undersökning är mer långtgående än för åtgärder. Länsstyrelsen initiala förhållningssätt har utgjort en av de förutsättningar enligt vilka verksamhetsutövaren accepterat och genomfört utredningar. Rättspraxis på området är dessutom inte helt entydig då det även finns domar som pekar på att jämkning av ansvaret även kan bli aktuellt vad gäller undersökningar. I det specifika fallet får därför verksamhetsutövaren, i en omfattning som överensstämmer med skälighetsbedömningen, tillgodoräkna sig genomförda utredningar.

Kostnad

Länsstyrelsens begränsning av verksamhetsutövarens ansvar i procent innebär ett visst mått av osäkerhet, då kravet på verksamhetsutövaren blir beroende av den slutliga kostnaden för åtgärden. Efterbehandlingsåtgärder är så gott som alltid förknippade åtminstone en viss osäkerhet kring den slutliga kostnaden. Länsstyrelsen väljer här att även förtydliga beslutet med en maximal summa. Den maximala summan speglar dock att länsstyrelsen anser att det är rimligt att verksamhetsutövaren också bör ta ett visst ansvar för osäkerheterna i projektet. Vid angivande av summa har länsstyrelsen därför utgått från det övre spannet i den kostnadsosäkerhet som redovisats i bolagets utredningar, 68 Mkr.

Det innebär att verksamhetsutövaren ska bekosta planerade efterbehandlings-åtgärder upp till en summa av maximalt 12,6 Mkr .

Verksamhetsutövarens ansvar är begränsat och det saknas därmed fullständig finansiering för att kunna genomföra nödvändiga åtgärder. Staden har därför, enligt SFS (2014:100), ansökt om 50,3 Mkr i statsbidrag för avhjälpande av föroreningskador. Summan motsvarar den del av en åtgärds kostnad om 61 Mkr för vilken ansvar inte kan utkrävas. Bolagets andel av kostnaden uppgår därmed i dagsläget till 10,7 Mkr.

Naturvårdsverket tog den 26 september 2014 beslut om att bevilja delar av det ansökta bidraget. Det innebär att projektering av efterbehandlingen kan påbörjas. Av beslutet framgår också att Naturvårdsverket har för avsikt att ge fortsatt bidrag för att åtgärden kan slutföras och följas upp.

Genomförande av efterbehandlingsåtgärder

Åtgärder som helt eller delvis finansieras av statliga medel kan endast genomföras om en myndighet ställer upp som huvudman (verksamhetsutövare för efterbehandlingen genomförande). I det här fallet har Staden åtagit sig rollen som huvudman och länsstyrelsens krav mot ansvarig verksamhetsutövare handlar därför om att vara med att bekosta efterbehandlingsåtgärder (10 kap 4 § MB).

Länsstyrelsen